

Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

BALASSAGYARMATI JÁRÁSBÍRÓSÁG	
Kezdőirat száma:	
Érk.	2022 MÁJ 26. 23
Érkezel: postán/faxon/e-mailen/elektronikusan/ gyűjtőládán, személyesen/átadókörnyvén	
Példány:	Melléklet: 1
Utóirat száma:	1.B.70/2018. 91

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Jegyzőszám: IV/ 01384 - 0 / 2022	
Érkezett: 2022 JUN 13.	
Példány:	1
Melléklet:	6

tárgy: alkotmányjogi panasz

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [REDACTED] az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

terjesztem elő:

Kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria 2022. március 22-én kelt, Bfv.III.686/2021/14. számú végzésének az alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43-a alapján semmisítse meg azt, mivel sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt nullum crimen sine lege elvét.

A Kúria hivatkozott számú végzését 2022. március 25-én elektronikus úton vettem át.

Tájékoztatom a T. Alkotmánybíróságot, hogy a személyes adataim közléséhez nem járulok hozzá.

Indokolásul az alábbiakat adom elő:

A Balassagyarmati Járásbíróság 2019. március 6. napján kihirdetett, 1.B.70/2018/15. számú ítéletével bűnösnek mondott ki hatóság félrevezetése vétségében, ezért 100 napi pénzbüntetésre ítélt. Az egy napi tétel összegét 1.000. Ft-ban állapította meg, továbbá kötelezett a 79.360.- Ft bünyügyi költség megfizetésére.

A fellebbezésem folytán eljáró Balassagyarmati Törvényszék 2019. október 9. napján kihirdetett, 14.Bf.92/2019/6. számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A törvényszék által pontosított tényállás szerint a vádlott önhibájából eredő ittas állapotban 2017. január 10. napján 11 óra 41 perckor a 112 számú segélyhívó szám felhívása útján olyan valótlan tartalmú, bűncselekmény (lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés) elkövetésére vonatkozó bejelentést tett a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság Tevékenység-irányítási Központjába, miszerint a [REDACTED] ingatlanban öt darab kalasnyikov lőfegyver, valamint löszerek vannak, azzal bárkit megöl, továbbá megöli azt a személyt, aki molesztálta korábban a gyerekeit.

A törvényszék álláspontja szerint köztudomású ténynek tekinthető, hogy a 112-es számú segélyhívó szám a rendőrséggel, a tűzoltósággal, a katasztrófavédelemmel és a mentőszolgálatlal történő kapcsolatfelvétel céljából került rendszeresítésre, mely hívószámra kezdeményezett sikeres hívás során elhangzottak – a hívás tartalma alapján e hatóságok közül az illetékességgel és hatáskörrel rendelkező – hatósághoz intézett közlésnek tekintendő, ekként a hatóság előtti elkövetés megvalósult.

A törvényszék az elsőfokú ítélet indokolásának 3. bekezdését mellőzte, tekintettel arra, hogy – álláspontja szerint – az abban foglaltak értelmezhetetlenek. Az indokolás mellőzött része az elsőfokú bíróság jogértelmezésére vonatkozott abban a körben, hogy az elsőfokú bíróság miért tartja hatóság előtti elkövetésnek a 112-es segélyhívó felhívását. E jogértelmezés lényege szerint a segélyhívó közfeladatot lát el, ezért hatóság.

A jogerős ítélet ellen felülvizsgálati indítványt terjesztettem elő a Kúriánál, figyelemmel arra, hogy – álláspontom szerint - a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak a megsértésével állapította meg a bűnösségemet, mivel a cselekmény nem bűncselekmény: a bejelentés nem hatóság előtt történt, hiányzik a bejelentés és a büntetőeljárás megindítása között az ok-okozati összefüggés, továbbá a bejelentés nem bűncselekményre vonatkozott.

A Kúria 2022. március 22-én kelt, Bfv.III.686/2021/14. számú végzésével a Balassagyarmati Járásbíróság 1.B.70/2018/15. számú ítéletét és a Balassagyarmati Törvényszék 14.Bf.92/2019/6. számú végzését hatályában fenntartotta.

A hatóság előtti elkövetés kapcsán kifejtette, hogy a Be. 34. § (1) bekezdése alapján általános nyomozó hatóságként a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervének nyomozó hatósági feladatok ellátására kijelölt szervei járnak el, azaz a rendőrség hatóság. A segélyhívásokat fogadó szerv hatásköréről, feladatairól, továbbá feladatai részletes szabályairól szóló 361/2013. (X.11.) Korm. rendelet 1. § 4. pontja értelmében a hívásfogadó központ az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv azon szervezeti egysége, amelynek feladata a segélyhívások fogadása, előszűrése, feldolgozása, a szükséges híváskezelései, hívástovábbítási feladatok ellátása. Következésképpen a rendőrség hatóság, melynek szervezeti egysége a hívásfogadó központ, így a terhelt bejelentése a segélyhívó szám felhívása útján hatóság előtti bejelentés.

A büntetőeljárás alapjául szolgáló valótlán bejelentés kapcsán kifejtette, hogy a terhelt bejelentése alkalmas volt arra, hogy büntetőeljárás alapjául szolgáljon. E bejelentéssel azt a látszatot keltette, hogy olyan löfegyverek vannak a lakásán, amire fegyvertartási engedély magánszemélynek nem adható (2004. évi XXIV. törvény 4. § (1) bekezdés a) pont). Másképpen szólva a bejelentés tartalma szerint a terhelt engedély nélkül tart löfegyvereket a lakásán.

A Kúria végzése a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétételre került, az abban foglalt jogértelmezés ekként a bíróságokra nézve kötelező. A Be. 648. § d) pontja alapján a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés felülvizsgálati ok, ha az eltérés a büntető anyagi jog szabályainak 649. § (1) bekezdésben meghatározott megsértését eredményezte vagy a 649. § (2) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértést eredményezett (Be. 649. § (6) bekezdése). A korlátozott precedensjog bevezetésével (2020. április 1-jétől, a Bszi. módosításával) a kúriai döntésektől főszabály szerint nem lehet eltérni, azonban kivételes esetben, ha a bíróság határozatában ezt megfelelően indokolja, akkor van rá lehetősége. Kivéve magának a Kúriának, ami még indoklás esetén sem térhet el, de jogegységi eljárást maga is kezdeményezhet. A korlátozott precedensjog bevezetésével a bírák már nem csupán a jogegységi határozatokban tett megállapításoktól nem térhetnek el, hanem minden, a BHGY-ben közzétett kúriai határozatban kifejtett jogértelmezést is követniük kell. Ezzel az eddig csak ajánlás, illetve tájékoztatás céljával közzétett egyedi kúriai határozatok precedenssé váltak.

A közzétett határozat elvi tartalma szerint: „Megvalósítja a hatóság félrevezetésének vétségét a 112 számú segélyhívó számon a rendőrség hívásfogadó központjában – tett, bűncselekmény elkövetésére vonatkozó bejelentés, amely alkalmas volt arra, hogy büntetőeljárás alapjául szolgáljon.”

Álláspontom szerint a Kúria végzése, illetve annak elvi tartalma az alábbiak szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt nullum crimen sine lege elvét, ekként a büntetőjogi legalitásnak nem felel meg:

A Btk. érintett rendelkezései:

Btk. 271. §

(1) Aki hatóságnál büntetőeljárás alapjául szolgáló olyan bejelentést tesz, amelyről tudja, hogy valótlán - és a 268. § esete nem áll fenn -, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

459. § (1) E törvény alkalmazásában

9. hatóság a bíróság és az ügyész is;

Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

XXVIII. cikk

(4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.

A 24/2021. (VII. 21.) AB határozat alapján:

[30] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében megjelenő nullum crimen sine lege és nulla poena sine lege elveket megfogalmazó alkotmányos szabály a jogállamiság elvének konkretizálása a büntető igazságszolgáltatás egész területén. Ebben az elvben jelenik meg a jogállamok egyik legnagyobb múltra visszatekintő garanciája, a jogbiztonság kifejeződése és biztosítója, amely az állami büntetőhatalom gyakorlásának korlátait és gyakorolhatóságát övező feltételek előre megismerhetőségének követelményét jelenti.

[32] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elvből fakad az államot terhelő azon minimális közjogi alkotmányos követelmény, hogy a büntetőhatalom gyakorlásának feltételeit előzetesen törvényben rögzíteni kell, vagyis a bűncselekményt törvényben kell tiltani és törvényben kell büntetéssel fenyegetni. *Az elv érvényesülése emellett azt is megköveteli, hogy a büntetőjogi felelősségre vonás, az elítéltetés és büntetés törvényes és törvényen alapuló legyen.* A nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege alkotmányos alapelvek jogszerű tartalmát számos büntetőjogi szabály adja meg. Ilyen szabály például a bűncselekmény-fogalomnak a Btk.-ban adott meghatározása, a büntetés és a büntetési rendszer törvényes fogalmai. Az egyén alkotmányos szabadságát és emberi jogait azonban nemcsak a büntetőjog különös részi tényállásai és a büntetési tételek érintik, hanem a büntetőjogi felelősség, a büntetéskiszabás és a büntethetőség összefüggő zárt szabályrendszere [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 86; 58/1997. (XI. 5.) AB határozat, ABH 1997, 348, 352; 35/1999. (XI. 26.) AB határozat, ABH 1999, 310, 315; 18/2000. (VI. 6.) AB határozat, ABH 2000, 117, 120; 57/2001. (XII. 5.) AB határozat, ABH 2001, 484, 501].

A 11/1992. (III. 5.) AB határozat alapján:

Az Alkotmánybíróság a nullum crimen et nulla poena sine lege elvét a büntetőjogi legalitás alkotmányos elve alapján értelmezi. Ennek kapcsán elvégezte az alkotmányos jogállamok alkotmányainak összehasonlító vizsgálatát. Megállapította, hogy ezek nem egyszerűen azt jelentik ki, hogy a bűncselekményt törvényben kell tiltani, és törvényben kell büntetéssel fenyegetni, hanem általában azt követelik meg, hogy *a büntetőjogi felelősségre vonásnak, az elítélésnek és megbüntetésnek kell törvényesnek és törvényen alapulónak lennie.* Ugyanazt teszik tehát, mint amit az Alkotmányunk 57. § (4) bekezdése előír. Ez pedig az alapjogok között szabályozza az egyén jogát arra, hogy büntetése és elítélése törvényes legyen. Az Alkotmány úgy rendelkezik, hogy: „Senkit nem lehet bűnösnek nyilvánítani és büntetéssel sújtani...”. *Itt tehát nemcsak arról van szó, hogy az állam törvényben tiltja a bűncselekményeket és törvényben büntetéssel fenyeget, hanem az egyén ahhoz való jogáról van szó, hogy csakis törvényesen ítéljék el (nyilvánítsák bűnössé) és büntetését is törvényesen szabják ki (sújtás büntetéssel).*

(Az Alkotmány 57. § (4) bekezdése az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében köszön vissza, ezért a fenti jogértelmezés az Alaptörvény hatálya alatt is irányadó.)

Az 57/2001. (XII. 5.) AB határozat alapján:

A jogállam értelmezését adta - egyebek mellett - az Alkotmánybíróság 11/1992. (III. 5.) AB határozata is. Más országok jogának összehasonlító vizsgálatát elvégezve kimondta, hogy a nullum crimen és a nulla poena sine lege elve az államot terhelő alkotmányos kötelezettség. Eredeti jelentése: az állam büntetőhatalma gyakorlásának feltételeit törvényben előre kell rögzíteni. Ez a követelmény ma már azt jelenti, hogy *a büntetőjogi felelősségre vonásnak, az elítélésnek és megbüntetésnek törvényen alapulónak kell lennie* (ABH 1992, 77., 86.).

A nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elve a büntetőjogi legalitás alkotmányos elvének része. Nem egyszerűen azt jelentik ki, hogy a bűncselekményt törvényben kell tiltani, és törvényben kell büntetéssel fenyegetni, hanem általában azt követelik meg, hogy *a büntetőjogi felelősségre vonásnak,*

az elítélésnek és megbüntetésnek kell törvényesnek és törvényen alapulónak lennie. A legalitás elve miatt a büntető jogszabályoknak a terhelt hátrányára nem lehet kiterjesztő értelmet adni például analógia vagy más hasonló jogértelmezés alkalmazásával. Ekként az elv magába foglalja az analógia és a kiterjesztő jogértelmezés tilalmát is.

A Kúria végzése az alábbiak szerint sérti a büntetőjogi legalitás elvét.

A Btk. 271. § (1) bekezdése alapján a hatóság félrevezetése hatóság előtt követhető el. A hatóság előtti elkövetés tényállási elem, megvalósulása a büntethetőség feltétele.

A Btk. az értelmező rendelkezések között a hatóság fogalmát az alábbiak szerint határozza meg: e törvény alkalmazásában hatóság a bíróság és az ügyész is.

Az értelmező rendelkezések kapcsán a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet az alábbiakat tartalmazza:

67. § (2) Értelmező rendelkezést kell alkalmazni a jogszabály tervezetében, ha a fogalom jelentése az adott jogszabály alkalmazásában eltér a köznyelvi jelentésétől, a más jogszabályban meghatározott jelentésétől, és a fogalom jelentése a jogszabály tervezetének egyéb rendelkezései alapján nem egyértelmű.

(4) A magától értetődő jelentésű fogalmak nem értelmezhetők értelmező rendelkezésben.

A hatóság fogalma jogi fogalom, ezért a fentiek figyelembe vételével akkor kell értelmező rendelkezésben értelmezni, ha a fogalom jelentése eltér a más jogszabályban meghatározott jelentéstől (jogi fogalom lévén a köznyelvi jelentés irreleváns). A Btk. értelmező rendelkezése alapján a Btk. alkalmazásában hatóság a bíróság és az ügyész is. A Btk. tehát a hatóság fogalmát kitérítve, alkalmazásában hatóságnak tekinti a bíróságot és az ügyészséget is.

Az, hogy a Btk. nem határozza meg a hatóság fogalmát, nem jelenti azt, hogy az határozatlan jogfogalom lenne, különben a határozott büntetőtörvény alkotmányos elve sérülne. A büntetőtörvénynek ugyanis kellően határozottnak kell lennie ahhoz, hogy a norma címzettjei a magatartásukat a törvényhez igazíthassák. Ha a büntetőtörvény nem kellően határozott, a törvényi tényállás címzettjei nem dönthetik el, milyen magatartástól kell tartózkodniuk, illetve milyen magatartás az, amely a törvény rendelkezése szerint büntetést vonhat maga után, azaz sérül a jogbiztonság, és ezen keresztül a büntetőjogi legalitás elve.

A fenti értelmező rendelkezés szövegezéséből és a határozott büntetőtörvény elvéből az következik, *a hatóságnak van legális definíciója, azt a bíróság nem értelmezheti kénye-kedve szerint. A büntetőjogi legalitás elve alapján ugyanis az analógia alkalmazása és a kiterjesztő jogértelmezés egyaránt tiltott.*

A fentieket összegezve, *a hatóság fogalma azért került értelmezésre az értelmező rendelkezésekben, mert a Btk. alkalmazásában hatóságnak minősülnek olyan szervek is, amelyek egyébiránt nem lennének hatóságok.*

A hatóság legális definícióját az elkövetéskor hatályos, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) adja meg az alábbiak szerint:

12. § (3) E törvény alkalmazása szempontjából közigazgatási hatóság (a továbbiakban: hatóság) a hatósági ügy intézésére hatáskörrel rendelkező

a) államigazgatási szerv,

b) helyi önkormányzati képviselő-testület, ideértve a megyei önkormányzat közgyűlését is, valamint átruházott hatáskörben annak a 19. § (2) bekezdése szerinti szervei,

c) polgármester, főpolgármester, megyei közgyűlés elnöke (a továbbiakban együtt: polgármester),

d) főjegyző, jegyző (a továbbiakban együtt: jegyző), a polgármesteri hivatal és a közös önkormányzati hivatal ügyintézője,

e) törvény vagy kormányrendelet által közigazgatási hatósági jogkör gyakorlására feljogosított egyéb szervezet, köztestület vagy személy.

12. § (2) Közigazgatási hatósági ügy (a továbbiakban: hatósági ügy):

a) minden olyan ügy, amelyben a közigazgatási hatóság az ügyfelet érintő jogot vagy köteleességet állapít meg, adatot, tényt vagy jogosultságot igazol, hatósági nyilvántartást vezet vagy hatósági ellenőrzést végez,

b) a tevékenység gyakorlásához szükséges nyilvántartásba vétel és a nyilvántartásból való törlés - a fegyelmi és etikai ügyek kivételével - ha törvény valamely tevékenység végzését vagy valamely foglalkozás gyakorlását köztestületi vagy más szervezeti tagsághoz köti.

A Ket. legális definíciója alapján hatóság alatt hatósági jogkör gyakorlására jogszabály által feljogosított közigazgatási és egyéb szerveket kell érteni. A hatóság fogalmának lényegi eleme nem a szerv típusa, hanem a hatósági jogkör. Ekként *a hatóság hatósági hatásköre miatt hatóság, és nem azért, mert közigazgatási szerv.*

A Ket. idézett rendelkezése alapján a hatóság fogalmának meghatározása szempontjából irreleváns az adott szerv típusa. Egyrészt nem minden közigazgatási szerv hatóság, csak azok, amelyeknek van hatósági jogköre (pl. a megyei intézményfenntartó központ – bár közigazgatási szerv volt, de nem volt hatóság: intézményfenntartást végzett, hatósági jogköre azonban nem volt.) Másrészt, hatóság nemcsak közigazgatási szerv lehet, hanem bármely egyéb szerv, amelyet törvény vagy kormányrendelet közigazgatási hatósági jogkör gyakorlására jogosít fel (pl. szolgáltató állatorvos). Ezt fejezi ki a Ket. 12. § (3) bekezdés e) pontja.

A Ket. a hatósági jogkör fogalmát az alábbiak szerint határozza meg:

12. § (2) Közigazgatási hatósági ügy (a továbbiakban: hatósági ügy):

a) minden olyan ügy, amelyben a közigazgatási hatóság az ügyfelet érintő jogot vagy köteleességet állapít meg, adatot, tényt vagy jogosultságot igazol, hatósági nyilvántartást vezet vagy hatósági ellenőrzést végez,

b) a tevékenység gyakorlásához szükséges nyilvántartásba vétel és a nyilvántartásból való törlés - a fegyelmi és etikai ügyek kivételével - ha törvény valamely tevékenység végzését vagy valamely foglalkozás gyakorlását köztestületi vagy más szervezeti tagsághoz köti.

A hatósági jogviszony a hatóság és az ügyfél közötti szuprematív jogviszony, ahol az ügyfél alárendeltségben van. A hatóság rá nézve kötelező érvényű döntést hoz és döntését – az önkéntes teljesítés elmaradása esetén – állami kényszerrel kikényszeríti.

A Kúria a hívásfogadó központot hatóságnak minősítette annak ellenére, hogy a hívásfogadó központnak nincs hatósági jogköre. A Kúria határozatában idézi a segélyhívásokat fogadó szerv hatásköréről, feladatairól, továbbá feladatai részletes szabályairól szóló 361/2013. (X.11.) Korm. rendelet 1. § 4. pontját, amely meghatározza a hívásfogadó központ feladatait (a hívásfogadó központ az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv azon szervezeti egysége, amelynek feladata a segélyhívások fogadása, előszűrése, feldolgozása, a szükséges híváskezelései, hívástovábbítási feladatok ellátása), azonban ezen feladatok minősítését nem végzi el. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a híváskezelései, hívástovábbítási feladatok nem minősülnek közigazgatási hatósági ügynek, azaz a hívásfogadó központnak nincs hatósági jogköre, az nem hatóság. *Hatóság ugyanis a legális definíció értelmében kizárólag a hatósági ügy intézésére hatáskörrel rendelkező szerv lehet.*

A Kúria jogértelmezése, amely szerint a hívásfogadó központ azért hatóság, mert az ORFK szervezeti egysége, az ORFK pedig a Btk. alkalmazásában hatóság, contra legem, és mivel a hatóságkénti minősülés tényállási elem – a büntetőjogi legalitás sérelme miatt – contra constitutionem is.

A hívásfogadó központ a Btk. alkalmazásában akkor és csak akkor minősülne hatóságnak, ha erről a jogalkotó az értelmező rendelkezések között kifejezetten rendelkezett volna.

A Kúria a hatóság fogalmát önkényesen terjesztette ki, lényegében jogalkotást végzett. A bírói jogalkotás ugyanakkor a büntetőjogi legalitás elve miatt tilalmazott.

Tovább problémát okoz, hogy a Kúria jogértelmezése az egyedi ügyön túlmutat: a korlátozott precedensjog miatt az abban megfogalmazott – contra legem - jogértelmezés a bíróságokra kötelező.

Az összképhez hozzátartozik az is, hogy az egyedi ügyben eljáró 3 bírósági fórum szerint a hívásfogadó központ más és más minőség miatt hatóság.

II. Az elkövetési magatartással kapcsolatban az alábbiakra mutatok rá:

A hatóság félrevezetése elkövetési magatartása a büntetőeljárás alapjául szolgáló olyan bejelentés, amelyről az elkövető tudja, hogy valótlan.

Az elkövetési magatartás értelmezése sem egységes a bírósági gyakorlatban. A bírói gyakorlat – legalábbis az része, amely az elkövetési magatartás alatt a bűncselekményre vonatkozó pusztán bejelentését érti – a jogirodalmi állásponttal is ütközik.

Az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

Az elkövetési magatartás értelmezésénél – álláspontom szerint – figyelemmel kell lenni a védett jogtárgyra, a határozott büntetőtörvény követelményére, továbbá a büntetendővé minősítés céljára. Nem utolsó sorban arra a követelményre, hogy a jogszabálynak illeszkednie kell a jogrendszer egészébe.

A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet alapján:

4. § (1) Ha egy jogszabályon és a végrehajtására kiadott jogszabályokon belül ugyanazt a fogalmat vagy rendelkezést többféleképpen is ki lehet fejezni, a fogalom vagy rendelkezés valamennyi előfordulása esetében ugyanazt a megfogalmazást kell alkalmazni.

(2) Egy jogszabályban és a végrehajtására kiadott jogszabályokban azonos szabályozási tárgyra vonatkozó különböző megfogalmazások csak akkor alkalmazhatóak, ha azok eltérő tartalmat fejeznek ki.

A jogalkalmazást rendkívül megnehezíti, ezért sérti a jogbiztonságot, ha a jogszabály stiláris szempontok miatt több, különböző kifejezést használ azonos értelemben. Helytelen az is, ha a jogszabály a jogszabályi rendelkezés alanyára vagy tárgyára már bevezetett kifejezést más megfogalmazásban használja ugyanannak a személynek vagy tárgynak a megjelölésére. A jogszabály szövegének egyértelműsége mindenek felett álló elsőbbséget élvez a megfogalmazás gördülékenységeivel szemben is.

A Btk. a tárgyi hatályaként meghatározza a *bűncselekmény* fogalmát. Amennyiben büntethetőséget kizáró ok áll fenn, a *büntetendő cselekmény* fogalmát alkalmazza. A *büntetőeljárás alapjául szolgáló cselekmény* (bejelentés) fogalmát a Btk. más tényállásban nem alkalmazza, csak a hatóság félrevezetésénél. A jogbiztonságot sértene, ha a Btk. több, különböző kifejezést használna azonos értelemben, azaz a *büntetőeljárás alapjául szolgáló cselekmény* alatt *bűncselekményt* kellene érteni. Nyilván nem ez volt a jogalkotói szándék. Feltételezve, hogy a jogszabályok a józan észnek és a közjónak megfelelő célt szolgálnak, tovább a jogrendszer koherens, az Alaptörvény 28. cikkében meghatározott értelmezési elvvel nem fér össze olyan jogértelmezés, amely a büntetőeljárás alapjául szolgáló cselekményt a bűncselekménnyel azonosítja. Ha ez így lenne, a jogalkotó pusztán a bűncselekményre vonatkozó bejelentést határozta volna meg elkövetési magatartásként, hiszen a bűncselekmény fogalma határozott jogfogalom.

A Kúria értelmezésében megjelenő, a „bűncselekmény elkövetésére vonatkozó bejelentés, amely alkalmas volt arra, hogy büntetőeljárás alapjául szolgáljon” (azaz a büntetőeljárás alapjául szolgáló alkalmasság), és a törvényi tényállásban megkövetelt „büntetőeljárás alapjául szolgáló cselekmény” (azaz a bejelentés büntetőeljárás alapjául szolgáljon) nem ugyanazt takarja. Ami egyébként alkalmas arra, hogy büntetőeljárás alapjául szolgáljon, nem biztos, hogy ténylegesen büntetőeljárás alapjául is

szolgál. Az alkalmasság tágabb fogalom, mit a büntetőeljárás alapjául szolgálás, az utóbbi ugyanis feltételezi a büntetőeljárás tényleges megindulását is. A Kúria azáltal, hogy a büntetőeljárás alapjául szolgáló alkalmasságot elégségesnek tartja, túllépte a jogértelmezés megengedett kereteit. A bűncselekményre vonatkozó bejelentés ugyanis akkor és csak akkor sérti a büntető igazságszolgáltatást, mint a hatóság félrevezetése védett jogi tárgyát, ha a büntetőeljárás ténylegesen meg is indul, azaz a pusztá bejelentés nem elég. Ezt az álláspontot osztja a jogirodalom is:

„A „büntető eljárás alapjául szolgáló”, „szabálysértési, illetve fegyelmi eljárás alapjául szolgáló”, „egyéb hatósági eljárás alapjául szolgáló” bejelentés alapozza meg ezen bűncselekmény megállapíthatóságát, tehát a törvényi szóhasználat realitást és nem lehetőséget fejez ki. Ha az apparátus indokolatlan foglalkoztatása, működésbe hozatala nem történik meg, semmiféle érdek sem szenved sérelmet, mivel a hamis vád által sértett egyéni és közösségi érdekek itt még veszélybe sem kerülnek.

További jellemzője a bejelentésnek az, hogy „valótlan”.

Összefoglalóan megállapíthatjuk: a hamis vád és a hatóság félrevezetése között a jogi tárgy tekintetében fennálló különbség mellett az a további objektív jellegű eltérés, hogy a hatóság félrevezetésénél szükséges a büntető stb. eljárás megindítása mint az elkövetési magatartás eredménye.” (Bakonyi Mária: Régi és új dilemmák a hamis vád és a hatóság félrevezetése kapcsán, In: 2018/4 lapszám Ügyészi Szemle 35-36. o.)

„Hatóság félrevezetésénél a valótlan bejelentést követően a büntető stb. eljárást meg kell indítani, itt feltétel a hatóság úgynevezett „válasza” a megtett valótlan bejelentésre, hiszen annak alkalmasnak kell lennie a törvényi tényállásban felsorolt eljárások megindítására. ... Ebből következően, ha a feljelentést elutasították, kísérlet állapítható meg.” (Belovics Ervin: Az igazságszolgáltatási elleni bűncselekmények. In: Belovics Ervin (szerk.) Büntetőjog II. Különös Rész, Budapest, HVG- ORAC, 2015. 291.)

A 24/2021. (VII. 21.) AB határozat értelmében az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt nullum crimen sine lege elvből fakadó határozottság követelményének megfelelően egy bűncselekmény törvényi tényállását meghatározó büntetőjogi szabálynak (és megjegyzem: jogértelmezésnek is) világosan tükröznie kell az intézményes büntetőjogi beavatkozás kiváltó okait és feltételeit. Nem teremthető olyan helyzet, hogy a szükségképpen a szabadságjogokba történő erőteljes beavatkozás lehetőségét megteremtő büntető anyagi jog szabályainak eltérő és esetleges értelmezése, fogalmi zavarai és tartalmi kiszámíthatatlansága folytán a jogalanyoknak ne azonos mértékben legyen módja a célszerű és tudatos cselekvésre. Ez közvetlenül is a jogállami garanciák sérelmét idézi elő (24/2021. (VII. 21.) AB határozat [44]). Ekként nem felel meg a büntetőjogi legalitás elvének sem.

Összegezve, a törvény nem „bűncselekményre vonatkozó bejelentés” tételét, illetve nem „büntetendő cselekményre vonatkozó bejelentés” tételét írja le elkövetési magatartásként. A bejelentésnek büntetőeljárás alapjául kell szolgálnia, azaz a bejelentés nyomán büntetőeljárásnak kell indulnia. A bejelentés tehát olyan bűncselekményre vonatkozik, amely büntetőeljárást alapoz meg (eredmény-bűncselekmény). Ha ez nem lenne így, a bűncselekmény megnevezése pusztán valótlan bejelentés lenne (a büntetőeljárás megindulása pedig – a hamis vádhoz hasonlóan – minősítő körülmény), nem pedig hatóság félrevezetése. A félrevezetés ugyanis feltételezi a megtévesztést: a hatóság „hisz” a bejelentésnek, ezért büntetőeljárást indít.

Szemben a hamis váddal, ahol a védett jogtárgy kettős (igazságszolgáltatás rendje, mások személyiségi jogai), a hatóság félrevezetése jogi tárgya a büntető igazságszolgáltatás szerveinek zavartalan működéséhez fűződő társadalmi érdek. A hamis vádnál a jogtárgy kettősségére tekintettel a bűncselekmény a hatóság tudomására jutásával befejezett (mivel ekkor a hatóság előtti hamis vádolással mások személyiségi jogai, tehát a védett jogtárgy egyike már sérül), a hatóság félrevezetése esetén a bűncselekmény a büntetőeljárás megindulásával válik befejezetté. Erre tekintettel szükséges a bejelentés és a büntetőeljárás megindulása közötti ok-okozati összefüggés vizsgálata, amelyet a Kúria elmulasztott (nem tekintette a bűncselekményt eredmény-bűncselekménynek).

Álláspontom szerint – mivel jogértelmezéssel a normaszöveg értelme kibontható, a törvényi tényállás ekként megfelel a határozott büntetőtörvény követelményeinek. A Kúria jogértelmezése ugyanakkor ezt az értelmezési tartományt túlfeszíti, a terhelt hátrányára kiterjesztően. Nincs tekintettel sem a büntetőnorma céljára, sem a védett jogi tárgyra.

Ez köszön vissza a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett elvi tartalomban: „Megvalósítja a hatóság félrevezetésének vétségét a 112 számú segélyhívó számon a rendőrség hívásfogadó központjában – tett, bűncselekmény elkövetésére vonatkozó bejelentés, amely alkalmas volt arra, hogy büntetőeljárás alapjául szolgáljon.”

Ez a jogértelmezés a terhelt hátrányára kiterjesztő, nem felel meg a büntetőjogi legalitás alkotmányos követelményének.

Megjegyzem továbbá, hogy a Kúria az alapján találta megállapíthatónak, hogy a bejelentés bűncselekményre vonatkozott, hogy kalasnyikokra fegyvertartási engedély magánszemélynek nem adható, tehát a bejelentés tartalma az, hogy a terhelt engedély nélkül tart lőfegyvert. Az engedély nélküli fegyvertartás ugyanis a lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés elkövetési magatartása, a bűncselekmény megvalósításához nem elég a pusztá fegyvertartás.

A Kúria ugyanakkor olyan tényt értékel a terhemre, amiről nem tudtam és nem is volt elvárható, hogy tudjak róla, nevezetesen azt, hogy kalasnyikokra fegyvertartási engedély magánszemélynek nem adható. Megjegyzem, hogy erről a vádat képviselő Salgótarjáni Járási és Nyomozó Ügyészség sem tudott, mivel megkeresést foganatosított a rendőrség felé azzal kapcsolatban, hogy van-e fegyvertartási engedélyem. A megkeresés tehát eleve értelmetlen, ha fegyvertartási engedély egyébként sem adható. Ezzel a ténnyel maga a szakma sem volt tisztában, akkor hogyan várható el, hogy az elkövető tisztában legyen azzal. A bűncselekmény (lőfegyverrel visszaélés) ugyanakkor szándékos bűncselekmény, az elkövető tudatának ki kell terjednie arra is, hogy kalasnyikokra fegyvertartási engedély magánszemélynek nem adható, tehát engedély nélküli fegyvertartást jelent be, ami viszont nem valósult meg:

„... a bűnösséget jelentő tudattartalomnak ki kell terjednie a vizsgált bűncselekmény törvényi tényállásában jellemzett összes elemre, az elkövetési tárgyra (passzív alanyra); a cselekményre, eredmény-bűncselekmények esetében az eredményre és az okozati összefüggésre; továbbá - amennyiben a törvényi tényállás ilyen ismérveket is tartalmaz - az elkövetés helyére, idejére, módjára és eszközére. A bűnösség eszerint a tárgyi oldal és az elkövető tudattartalma között az elkövetéskor fennálló lélektani viszony. (3/2019. (III. 7.) AB határozat [70]).

2022. május 24.

Tisztelettel: